

הפטרה מבוארת

על-פי המלבי"ם

שתי הלכות ביום

פרשת ויחי

ספר מלכים א', פרק ב', א-יב

בפרשת השבוע נאמר 'ויקרבו ימי ישראל למות', ומסופר בה מה אמר יעקב לבניו באותו זמן, ומפטירים בפרשה זו שנאמר בה 'ויקרבו ימי דוד למות', ומובאת בה צוואתו של דוד לשלמה בנו, לאחר שכבר המליכו תחתיו.

(א) ויקרבו ימי דוד למות, ויצו את שלמה בנו, לאמר. (ב) אנכי הלך בדרך כל הארץ, וכיון שהיה שלמה באותו זמן בן שתים עשרה שנה בלבד, ועד אותו זמן היה דוד עומד לימינו בהנהגת העם ובלימוד התורה ועבודת ה', עתה לפני מותו הוצרך דוד להדריכו, ואמר לו ביחס להנהגת העם, וחקת והיית לאיש, כלומר, תנהג כראוי למלך המושל על מלכות גדולה, שלא יירא מפני שום אדם. (ג) אמנם ביחס לעבודת ה' עליך לנהוג בהיפך, שלא יסמוך על חכמתו, אלא ינהג בכל דבר כרצון ה', ושמרת את משמרת ה' אלהיך, ללכת בדרך בני בעניני המידות, שיהא רחום, חנון וארך אפים, לשמר חקתיו, במצוות שהן כ'חוק', שלא התגלו לנו טעמיהם, מצותיו, שטעמם ידוע לנו, ומשפטיו, שאלו הם מצוות שבין אדם לחבירו, ועדותיו, שהם מצוות המעידות על בריאת העולם ויציאת מצרים, כמו השבתות והמועדים, והכל תעשה כפיתוב בתורת משה, ללא תוספת וללא גרעון, למען תשפיל את כל אשר תעשה, ואת כל אשר תפנה שם, כלומר, גם אם תפנה אל דבר שמצד עצמו אינו ראוי להביא לך תועלת, מכל מקום על ידי חכמתך תצליח להוציא ממנו את התועלת הנצרכת. (ד) ועל ידי שתשמור את מצוות ה', מלבד עצם המצוות שתקיים, תרויח דבר נוסף, למען יקים ה' את דברו אשר דבר עלי לאמר, אם ישמרו בניך את דרכם ללכת לפני באמת, בכל לבבם ובכל נפשם, לאמר - אז יאמר ה' את ההבטחה הזו, שלא יפרת לך איש מעל פסא ישראל, והגם שאין ראוי לקיים את המצוות כדי לקבל תועלת גשמית, הרי כאן דבר זה בעצמו הוא רצון ה', שבניו של דוד המלך ימשיכו את מלכותו, ונמצא שגם הרצון להמשיך את המלכות על ידי שלמה ובניו אחריו, נחשב כרצון לקיים את דבר ה'. (ה) עתה המשיך דוד וציווהו כיצד לנהוג באנשים מסוימים, ועל זה אמר לו, וגם - הגם שציוויתך לשמור את חוקי התורה, יש מקומות שעליך לנטות מהם, כדין המלך שהתירה לו התורה לעשות דברים מסוימים כהוראת שעה, כשהוא רואה שיש בכך צורך, ואתה ידעת את אשר עשה לי יואב בן צרויה, והיה זה דבר מסוים ששניהם ידעו שעשה יואב לדוד [ואמרו חז"ל שכששלח דוד מכתב ליואב שיגרום לאוריה החיתי ליפול במלחמה, הראה זאת יואב לאנשים אחרים, וביזה בכך את דוד], וכן אשר עשה יואב לשני שרי צבאות ישראל, לאבנר בן נר שהיה שר הצבא של שאול ושל איש בושת, ולעמשא בן יתר שהיה שר הצבא של אבשלום, והבטיח לו דוד שימנה אותו לשר צבאו, ויהרגם,

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

ארגון 'שתי הלכות ביום' שולח מגוון לימודים בנושאים שונים, ובכמה שפות. מעוניין ללמוד ולהבין את שאר פרקי הנ"ך? הצטרף למסלול לימוד 'נ"ך מבואר' של ארגון 'שתי הלכות ביום', ותקבל פרקי נ"ך מבוארים, בכל בוקר ישירות לתיבת הדוא"ל שלך! להצטרפות לאחד או יותר ממסלולי הלימוד בדוא"ל: office@2halachot.org

וַיִּשֶׁם דְּמֵי מִלְחָמָה בְּשָׁלֹם - אף ששני שרי צבא אלו נלחמו בתחילה נגד דוד, ואם היה יואב הורגם באותו זמן היה זה כדרך המלחמה, הרי הוא לא עשה כן, אלא הרגם לאחר שהשלימו עם דוד, ודבר זה הוא נגד הנימוס המקובל, שאין הורגים את האויב לאחר שהשלימו עמו וכתנו לו ברית, וגם היה נראה הדבר כאילו עשה זאת יואב בפקודת דוד. ועוד עוון היה לו בזה, שלא הרגם בקרב פנים אל פנים, אלא בעורמה, וַיִּתֵּן דְּמֵי מִלְחָמָה בְּחִגְרָתוֹ אֲשֶׁר בְּמִתְנָיו, שהפיל את החרב מחגורתו והרג בה את עמשא בן יתר, וּבְנַעְלוֹ אֲשֶׁר בְּרִגְלָיו, ששאל את אבנר בן נר בעורמה כיצד חולצת יבמה גידמת את נעלו של היבם, והשיב לו אבנר שעושה כן בשיניה, וכשביקש ממנו יואב שיראה לו את הדבר, התכופף אבנר לפני יואב, ואז הרגו יואב. (ו) וְעֲשִׂיתָ כְּחִכְמָתְךָ, כפי שתראה את צורך השעה להענישו, וְלֹא תוֹרֵד שִׁיבְתוֹ בְּשָׁלֹם שָׁאֵל, אלא תעניש אותו כראוי [אמנם לא ציוה אותו דוד שיהרגנו בדוקא, אלא הניח לשלמה להחליט כיצד לנהוג עם יואב, כחכמתו]. (ז) וּלְבָנֵי בְּרִזְלֵי הַגְּלָעָדִי תַעֲשֶׂה חֶסֶד, וְהָיוּ בְּאֶכְלֵי שֶׁלְחָנְךָ, כִּי כֹן קָרְבוּ אֵלַי בְּבָרְחֵי מִפְּנֵי אֲבִשָׁלוֹם אַחִידְךָ, הגם שבאותה שעה לא ציפו ממני לשום גמול, ולכן עלי להכיר להם טובה, וזו מידה כנגד מידה, כשם שהביאו לי אוכל ומשקה כשהייתי זקוק לכך, כך יהיו עכשיו מאוכלי שולחנך. (ח) וְהִנֵּה עִמָּךְ - מאנשי עצתך, שְׁמַעֵי בֶן גֵּרָא בֶן הַיְמִינִי, מִבְּחָרִים [-שם מקום], שהוא היה רבו של שלמה, ואף על פי כן ראוי שתרחיק אותו ממך, כי איש רע הוא, ופעמיים נהג עימי ברוע מעללים, א. וְהוּא קָלְלָנִי קָלְלָה נִמְרָצָת בְּיוֹם לְכַתִּי מִחֲנִיָּם, כשברח דוד מירושלים מפני אבשלום, ב. וְהוּא יָרַד לְקִרְאָתִי הַיְרִידֹן כשחזר דוד למלכותו לאחר הריגת אבשלום, ואז הכריח את דוד למחול לו [כיון שאם היה דוד מענישו היו כל העם מתייראים שגם אותם יעניש דוד], וְאֲשַׁבַּע לוֹ בֵּה' לֵאמֹר אִם אֲמִיתְךָ בְּחָרְב, וגם זו היתה עזות פנים להכריח את דוד להשבע לו שלא יענישנו. (ט) וְעַתָּה, הגם שאין להענישו על מעשים אלו, כיון שכבר מחלתי לו עליהם ונשבעתי לו שלא אענישנו, מכל מקום אֵל תִּנְקֶהוּ, כִּי אִישׁ חָכָם אַתָּה, ותמצא סיבה אחרת להמיתו, וַיִּדְעָתָ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה לוֹ, וְהוֹרֵדְתָ אֵת שִׁיבְתוֹ בְּדָם שְׂאוֹל [אף שיכל דוד בעצמו למצוא עילה להענישו, רצה ששלמה יעשה זאת כדי שלמרות גילו הצעיר תהיה אימת מלכותו מוטלת על העם]. (י) וַיִּשְׁכַּב דָּוִד עִם אֲבֹתָיו, וַיִּקְבֹּר בְּעִיר דָּוִד. (יא) וְהַיְמִים אֲשֶׁר מָלַךְ דָּוִד עַל יִשְׂרָאֵל, אַרְבַּעִים שָׁנָה. בְּחִבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים, ואז עדיין לא היתה מלכותו מושלמת על כל ישראל, וּבִירוּשָׁלַם מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וּשְׁלֹשׁ שָׁנִים, מלכותו שְׁלָמָה על כל ישראל. (יב) וּשְׁלָמָה יָשָׁב עַל פֶּסַח דָּוִד אָבִיו, ובשונה מדוד שמלך שבע שנים במלכות חלקית, הרי שלמה מלך מיד על כל ישראל, וַתִּכַּן מַלְכָּתוֹ מֵאִד:

לתרומות והקדשות: 0765-404-360

ט"ו: 076-5404360

ת.ד. 23053 ירושלים 9123001

דוא"ל: office@2halachot.org

ENGLISH | ESPAÑOL | FRANÇAIS | РУССКИЙ | עברית

שליחת לימוד יומי בדואר אלקטרוני, הפצת לוחות לימוד יומיים. עשה לך רב, תיאום חברות

Daily Direct Learning via E-mail

שתי הלכות ביום

SHTEV HALACHOT BEVOM לימוד יומי בדואר אלקטרוני ישיב

